Hikâye: Türün Özellikleri ve Yapı Unsurları

Cevap Anahtarı · Kısa Çözümler

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 **1–c 2–a 3–e 4–b 5–d**
Hikâyenin temel yapı unsurları olay örgüsü, kişiler, zaman, mekân ve anlatıcıdır.

2 **D – Y – D – Y**
Anlatıcı kurmacadır; hikâye gerçeğe yakın, kurmaca olayları da anlatır.

3 **C) Küçük bir istasyonun bekleme salonu**
"Küçük istasyonun bekleme salonunda" ifadesi mekânı verir.

4 **"Kasım sonuydu", "soğuk akşam" (ayrıca "bir saat rötar", "yıllar sonra")**
Mevsim (kasım sonu) ve günün vakti (akşam) zaman unsurunu oluşturur.

5 **A) Uyak**
Uyak şiirin ahenk unsurudur; hikâyenin yapı unsuru değildir.

6 **D) Olayları yaşayan bir kişi olarak birinci ağızdan ("ben") anlatmaktadır.**
"Ben o yaz dokuz yaşındaydım" ifadesi, olayları yaşayan kişinin 1. kişi ağzından anlatıldığını gösterir.

7 **a) kesiti b) başkarakter c) tema d) çatışmayı**
Hikâye bir kesite odaklanır; olay örgüsü başkarakter ve çatışma etrafında gelişir.

8 **E) Ustanın mesleğine bağlılığı ile değişen zamanın gerekleri arasındaki karşıtlık**
Oğul dükkânın kapanmasını ister; usta ise mesleğini sürdürmek ister.

9 **Örnek: Hikâye romandan kısadır. / Hikâyede kişi sayısı daha azdır. / Hikâyede zaman ve mekân daha sınırlıdır. / Hikâye olayın bir kesitini, roman daha geniş bir hayat dilimini anlatır.**
Uzunluk, kişi sayısı, zaman-mekân genişliği ve olay örgüsünün kapsamı başlıca farklardır.

10 **B) Tema**
Tema, hikâyenin çekirdeğini oluşturan duygu ya da düşüncedir.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 **A) Yabancılar arasında kurulan küçük bir iyilik bağı**
Adını bile bilmedikleri hâlde yaşlı kadın gence yiyeceğini paylaşır; öykünün çekirdeği bu iyiliktir.

12 **C) Değişim ne olursa olsun, emeğini ve mesleğini sürdürmek istediğini**

Usta, dükkânın ışığını geç söndürerek işini sürdürme kararını da sezdirir.

13 **Örnek: "ustanın eli bir an durdu", "büyüteçe uzun uzun baktı", "dükkânın ışığı her zamankinden geç söndü"**

Davranış ayrıntıları ustanın üzüntüsünü ve kararlılığını okura sezdirir (örtük anlatım).

14 **B) I ve II**

Anlatıcı dokuz yaşındadır (I); dedesinin elini sıkı tutması aralarındaki bağı gösterir (II). Olaylar köyde, tek mekânda geçer (III yanlış).

15 **D) Sisli bir gecede kayığıyla kıyıya ulaşmaya çalışan balıkçının azgın dalgalarla mücadelesi**

Balıkçı ile dalgalar arasındaki mücadele kişi–doğa çatışmasıdır; sınav örneğinde iç çatışma, diğerlerinde kişiler arası çatışma vardır.

16 **D – Y – D – D**

Mekân, kişilerin ruh hâlini yansıtabilir ve atmosfer oluşturur.

17 **E) Ahmet Mithat Efendi**

Letâif-i Rivâyât, Ahmet Mithat Efendi'nin hikâyelerinden oluşan eseridir.

18 **Örnek: Başkarakter öğrencidir; olay onun yaşadığı bir anı olarak anlatılır ve hikâye onun hatırlamasıyla biter. Yaşlı kadın yardımcı kişidir; iyiliği yaparak olayı başlatır ama hikâye onun iç dünyasına odaklanmaz.**

Son cümle öğrencinin bakışıyla kurulduğu için öykünün merkezinde öğrenci vardır.

19 **A) Halit Ziya Uşaklıgil – Aşk-ı Memnu**

Aşk-ı Memnu bir romandır; diğerleri hikâyedir.

20 **B) Zamanın geçiciliğini ve dedenin yaşlılığını sezdiren bir unsur olarak kullanılmıştır.**

"Bu köprü benden de yaşlı" sözü, anlatıcının dedesinin ölümlülüğünü fark etmesine yol açar.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 **E) Olayların hareketliliğinden çok bir durumun ve iç dünyanın yansıtılmasına ağırlık verilmiştir.**

"Hiçbir şey olmuyor" ama "geçmişi, bekleyişleri" yansıtılıyor: Durum ve iç dünya ön plandadır.

22 **D) Olayların sonrasını da bilen, zamanın ötesine geçebilen bir anlatıcıdır.**

"Yıllar sonra bile … hatırlayacaktı" ifadesiyle anlatıcı geleceği bildiğini gösterir; 3. kişi ağzıyla anlatır.

23 **C) Okuru uzun bir giriş yapmadan olayın içine çekmek**

"Okuru doğrudan olayın ortasına bırakır" ifadesi bu tutumu açıklar.

24 **D) I ve III**

Baba–oğul konuşması diyalogdur (I); ustanın eli durması, büyüteçe bakması duyguları sezdirir (III). Olay tek günde geçer (II yanlış).

25 **A) Geriye dönüş**

Bekçinin çocukluğunu ve geçmişini hatırlaması, anlatının geçmişe dönmesi (geriye dönüş) demektir.

26 **E) Güçlü ile çaresiz olan arasındaki eşitsiz ilişki**

Tüccar köylünün çaresizliğinden yararlanır; kişiler arası eşitsiz bir çatışma vardır.

27 **II – I – IV – III**

Serim (fırının açılması) → düğüm (kızla kedinin görülmesi) → gelişme (yardım) → çözüm (kalıcı değişim).

28 **B) Hikâyeler, gerçek hayatı taklit ederek ona benzeyen kurmaca bir dünya oluşturur.**

Öykünmek "taklit etmek" demektir; hikâye hayatı taklit eden kurmaca bir anlatıdır.

29 **Örnek: O yaz torunum dokuz yaşındaydı. Her sabah onunla köyün dışındaki taş köprüye yürür, derede balık arardık. Bir sabah köprünün ortasında durup suyun akışına baktım ve "Bu köprü benden de yaşlı." dedim; torunumun elimi daha sıkı tuttuğunu hissettim.**

Anlatıcı değişince olaylar aynı kalsa da bakış açısı değişir; dede kendi duygularını içeriden anlatır.

30 **C) Bir hayatın geniş bir dönemini değil, çoğunlukla yoğun bir kesitini anlatması**

Diğer seçeneklerdeki özellikler roman için de geçerlidir; kesite odaklanma ve kısalık hikâyeyi ayırır.